

Nemzeti Társalkodó

NOLOZSVÁRTT

43-ik szám.

PÉNTEKEN.

Oct. 25én

1

8

4

4

Tartalom Álmos emléke: hős költemény. Pesti levelek, VII. VIII. levél. A' Bájital: francia beszély.

Álmos emléke.

Hős költemény.

(Vége.)

Hetedik ének.

Nagy áldomást ülénk a' sik mezőn, a' találkozásnak innepére; vig öröm közt poharaztunk harci dalnál hárfaszónál, míg orosz 's kun ellenségink készen állva vártak a' csatára. Miranesko a' kiovi vezér álla az ellentábor homlokán, szeme villámkint szikrázott, mert hatalmas volt ő a' csatában.

Mi is harci rendbe állánk, a' tábor bal-szárnyát én vezettem, Zováth és a' székhelyiek a' jobb szárnyát foglalák el.

Előttünk futkosott barna ménén hős a'tyám, dörgő szavakkal tüzelvén a' népet hős csatára, 's látván az ellen közeledését, hirtelen meg állt a' középben, 's illy szavakkal biztatá vitézit.

Bajnokok! harci társaim, leghősebbek a' csatában, emlékezzetek a' mult időkre midőn hősi esket tevénk, hogy vérünkkel új hazát alkotunk.

Ne rettegjetek ti az ellentől, bár felhőként ellepé a' rónát; az eb nem félelembe jön, ha meghallja ura dörgő szavát! Bennünk Etele hangja szólt, 's megértik majd ők az ősi nyelvet.

Nem sokaság hordozza a' csatát, hanem a' léleknek bátorsága; nem azt mondotta-e a' bölcs: egy oroszlan ezer szarvast elüz!

'S nem oroszlan-e a' scythák faja? ki győze meg minket a' csatában? Elmondjam mint vertük meg Dariust a' persák kevély királyát? elfutott ő egész táborával, szégyen, 's félelem közt Persiába, nyolczvan ezer bajnokjait vesztvén a' véres csatán.

És nem mi győztük meg Cyrust ugyancsak a' persák nagy királyát, három száz ezer hivatott tettük semmivé a' harci sikon.

Ki volt párja Filep király fiának Olympias csoda magzatának, ki kardokra hánytá Európát, 's a' tengereket vérrel festette?

Magasra nőtt a' macedonok hatalma, Sándornak minden erő meghajolt; de országunknak szirtjein az óriás néphullám megtörött.

Nem fogunk mi most is ingadozni, a' nép melly most előttünk áll, nem veszélyesebb egy légy *) csoportnál, mellyet egy csapással elűzhetünk. Föl tehát föl a' csatára, zengessétek a' harci kürtöket!

Igy szólott a' bajnokok vezére és az ivék megfeszültek, 's mint midőn véletlen felhő

*) Ebből lehetett később muszka neve az oroszoknak, mert Álmos ugymondá mint irám.

megrohanja a' világos eget elbontván kelettől nyugotig, úgy vontuk be iveinkel a' nap szét omló sugarát.

Nyolczadik ének.

A' lovagok sűrűsapatokban rohantak végre egymásra, hull az orosz, kun, 's a' rác nép, vérpatak folyt el a' rónán.

Miranesko Kiov hőszere bántan szaguldott köztünk ménével, tekintete villámszikkra lövelt, 's páncélja csattogott mint cser midőn a' fagy átjárja kergeit.

Hol vagy vezér! ordítá fel vadul, vagy hol fiad a' hősek vezére? kardom titeket keres a' harczban, nem emeltem én gyávára fegyvert a' mióta harczolok hazámért.

A' békét bár úgy szeretem mint barna Hollajám szemét, nem rettegtem a' harcztól is midőn népem sorsa úgy kívánta.

Hol vagy Álmos, hol vagy Árpád? kardom titeket keres a' harczban.

Nem gyáva hiv hős csatára, lelkemből szól ajkodon az ige; úgy tartom én is a' vezérkardot hős nemzetemért jobbomban—szóla Álmos dörgő szózatával.

'S mint egy folyám, ha mással összecsap 's örvényt sodor hányva zugó habot; úgy csapott össze a' két hős vezér vért izzadván a' csatától.

De ki bírja meg Álmos csapását? hasonló volt a' te szablyád atyám, Kaukasus leomló szirtjához, melly lerohan a' tetőről 's elsepri a' tölgyek rengetegét.

Új szent fényben szebb hazádban, hallandom gyakran hangodat a' harczok véres napjain, erőd lenyulik a' fellegekből, 's eszembe juttatván a' multakat, új éltet ad az lankadó karomba.

O mint állál szikkra szemekkel, százszor is megvallád lassu hangon, hogy nem gyáván csorbul kardod éle. Amde sujtál végre hős erővel 's két sisak szakadt le kardod élén: vér festé Miranesko homlokát, vér folyt le szép Hollája arczaín.

Gyöngé sugar! szólott Kiov vezére, drága nőm, éjszemű szép Hollajám, mi hozott téged a' harczba, vész közé gyöngéd virágot?

Nézd, nézd mint futnak vitézid Miranesko; 's mi jókor jöttem, véled lelni szép halálom—szólt Hollája csengő szózatával.

Mért kell ellened harczot folytatnom szép

Hollája bajnok férje, dicső vagy te a' csatában, 's nődek keblében scytha vér buzog.

Illyenek a' mi lányaink a' harczok vészes napjain. Jöjjetek áldomásomra, Taborcz Kiov várába vonult, visszabocsájtak majd Miranesko hogy erőt adj bajnokidnak 's készítsd őket a' csatára, készítsd ostromra Kiov városát, melylyen holnap zászlóim lobognak vagy végső csepp vérem ott kiontom.

Szóla Álmos a' vezérhez és vezéri kürtjébe fújt; kürtjeink rá megzudultak, végét zengők a' csatának, 's vidám harci énekek közt érték vissza hős vitézink, kik Kiov váráig halt testekből rakták a' dicsőség utját.

A' halálcsep megoszlott a' vezér 's az égi nő közt, és sebök nem volt nagyon veszélyes. Egy táltos bekötözte a' sebet hatályos irral, és midőn az est a' földre szálla, elkezdődött fényes áldomásunk.

Kilenczedik ének.

Másnapra viradott az éj, felhők borultak a' láthatáron, ott mosolyga fenn a' kék ég a' kelő nap sugarában.

Én szivemben bus gondok csatáztak, komor álmaim valának, a' catalauni harczban E-telét látam vérző kebellem. Ködöt láttam őseink sírjáról emelkedni az ég felé, és e' köd közt hős atyámat mosolygó szent pillantással.

Miranesko már Kiov várában tétette készületjeit, atyám is felkiáltá táborát 's villámkint rontánk a' várra.

Folyt az ostrom, Kiovnak falait vérünk veresre festette. Atyám mellettem harczola, győzelmesen valánk a' várfalán, a' midőn egy bős parittyá, siskát száz darabba törte.

Megragadtam a' hanyatlót, őszfürtjei vértől áztak, mint örült kiáltozám a' boszut—'s elvívem őt sátorunkba.

Atadám őt táltosunknak, 's mint a' bősített orosz lány orditozva ronték ellenemre. Bajnokink is a' vezérért bőscharagtól keseredve fogaikkal szaggaták az ellent, 's tettek kardjaikkal olly pusztítást, hogy reá vérkönyüt sirt az élet.

És im jön atyám követje, arcát összevagdalván bujában, 's hirt hozott, hogy szünném meg a' harcztól, mert a' haldokló vezérnek végszava van gyermekével.

Eltelénk mély fájdalommal, 's könyeink megáradának, és felhagyván a' csatával indulánk a' haldokló vezérhez.

Tizedik ének.

Elmenénk a' hősnek táborába, sápadtam
 lelém atyámat, úgy állott az élet arczán, mint
 a' bujdosó háza küszöbén, ki önmagát meg-
 siratja.

Hozzám fordult, hogy beléptünk a' nem-
 zetnek nagyival, 's hült kezét vállamra tevén
 úgy szólott erőtlen hangon:

Rád bizom a' tengert Árpád, vezesd be
 azt ősmédrebe, egy hab voltam én is rajta,
 's megtört erőm a' szirtokon.

Hajh a' harczok szirtjain mint játszi hab
 tűnékeny éltünk. Mért kergeted a' nap futását
 gyöngé fény a' természet lelkéből!

Hányan hulltunk el a' semmiségbe, kik-
 kel a' tömjénezőknek serge egykor elhitette,
 hogy naphól fontunk fejünkre halhatatlan sugá-
 rókat?

Életünk a' bércti ködként sugáridban el-
 enyészik; de te élsz dicső ragyogvány olly
 fényben, mint a' teremtés napján. E' szent su-
 gárokkel nézted Jeru'sálem pusztulását, 's tul-
 élte-e Latium nagy fénye bár egyetlen su-
 gárodot?

A' föld majd feloszlik gőzkörébe, egy
 csillag a' mást dönti le, 's borzasztó dörgése
 a' mennyboltnak zeng halotti dalt a' minden-
 ségnek.

De te fényleni fogsz ott fenn az egyete-
 mes pusztulás felett, a' te sugárod betölti az
 űrt, 's új életet teremt bele-

És mi egy nép a' nagy természethez, 's
 mi egy vezér a' földhez is? mégis a' nap ut-
 jait kergeted, porszemnyi szellem annak tű-
 zéből.

Hol vagytok oh szép napjaim, mellyben
 egy világról álmadoztam, mellyben hittem,
 hogy társam lesz a' nap?

Öltözd fel a' csillagokat, tedd a' holdat
 koronául, ülj a' földre, mint királyi trónra,
 de akkor se mondd, hogy a' nap társod csak
 a' természetben; a' mindenség csak megannyi
 atom, melly lefoszlik majd az őserőről, 's te
 csak egy tűnő féreg vagy, mellyet egy szél-
 lebbenése elfuv. —

De ki jó volt életében, visszatér az őse-
 rőhöz; egy sugár volt lelkem is fényéből, 's
 visszatér most őshonába.

Béke veled gyermekem 's te őshazámnak
 drága népe, azon isten, a' melly nekem a'

napban adand' nyugalmat, 'adjon nektek itt a'
 földön.

Igy szólott rezgő szózáttal, 's busan né-
 ze nemzetére, mig szívem eltelve fájdalommal,
 az életet forгатám eszembe, 's sirván pará-
 nyiságunkon, fájni kezdé lelkemen az élet.

Láttatok könyűt a' hősnek arczán? gyer-
 mek vagyok, ha ő jut eszembe, gyermek ha-
 atyámról gondolkozom. O nagy volt ő, mint
 az őserőnek teremtő gondolatjai; úgy hittem:
 élte mint a' bazaltnek egykoru leend a' földdel.

Minden minden olly tűnékeny, mint egy
 sohajtás lengése, egy órán 's egy ezred éven
 egyként olvasható a' pusztulás.

Szegény hárfá, mért nem tudsz te sirni,
 hogy felolvaszd megtépett lelkemet, mi hasz-
 na foglaljak egy világot, oh legszebb világom
 elveszitém.

Tizenegyedik ének.

Edum vala Hollaja testvére leghatalmasb
 a' kunok közt, és a' hét kun vezéreknek nem
 kissé birá függését.

Mig mi atyám sátorában állánk tompa fáj-
 dalommal, távol Kiov tájairól harczi dalt hal-
 lánk zenegni.

Fényruhában szép sereg jött sátorunk-
 felé a' rónán, Edum vezérlete alatt jöttek a'
 Chazároknak nagyai. —

Atyám szemében az élet a' dalra még
 egyszer felvillana, 's kérdező kit zengenek künn
 olly édes szép hárfaszónál?

Edum jön a' kunok nagyival, fejér lobo-
 gót hozván kezében — szólék elgyengült atyám-
 hoz.

Tegyetek fel harczi szekereimre, lesz erőm
 tán őket elfogadni künn a' sikon táborunk szí-
 nénél. És feltettük harczi szekereire 's elvívők
 őt táborunk színéhez.

És im jött Edum népével, és a' földre
 hajtván lobogóját, ilyen szóla ősz atyámhoz:
 Miranesko Kiov hős vezére, küldi neked több
 orosz nagyoknak gyermekeit kezességül, hogy
 neked barátod leend.

Küld neked ezer orosz mént gadagon fel-
 öltöztetve, küld negyven teherhordó tevéket,
 drága vadbőrt öltözetnek sok egyéb ajándo-
 kokkal, 's küld ezer márka aranyat hódolatja-
 nak jeléül, 's kér ne üzd ki őt honából, hagyd
 meg neki őstányáját, 's honkereső harczidban
 számolhatsz mindég karára.

Mink pedig kunoknak népe, kik származtunk Etelétől, most jutván azon jó hirre hogy ti a' mi testvéreink vagytok, eljöttünk hogy őshazánkért véletek együtt harczoljunk.

Es a' mai naptól fogva téged Álmos urunknak ismerünk, és vezérünk legyen mátol fogva sarjadékod ezredizig, és balsors és jó szerencse merre fog téged vezetni, veled leszünk, esküszünk hitünkre.

Oh édes lesz már halálom—szólt Álmos megölelvén Edumot,—őshazámnak szélén járva feltalálom két testvérim, 's most hiszem hogy visszaálland Etele ősbirodalma. Három testvér elpusztitá, három testvér visszaszerzi.—

Itt Árpád, vezéri kardom, mellyet nem gyáván viseltem, vedd át azt atyád kezéből, érzem már eröm hanyatlik, 's a' halál jégborzadalma mondja végső pillantásom.

Hagyd békében Miranescot; a' jó szomszéd kedves egy családnak, 's vedd áldásom édes fiam, és te édes szép nemzetem vedd a' haldokló vezér áldását, távozom most tőletek, de lelkem köztetek marad még, rám fogtok ti emlékezni a' csatáknak vészei közt.

Most pedig népem vezérül ajánlom nektek Árpádot, nem válik ő azon vér szégyenére mellyből vette származását.

Éljen Árpád! zuga egész tábor, 's négy kunok mint tartá összokásuk Edum vértjét kezeikbe vévén felemelték rajta, éljenek közt.—

Átesvén az innepélyen, újra mentem hős atyámhoz, nem volt ő többé közöttünk, lelke elszállt boldogabb hazába.

Csöndes legyen nyugovásod o atyám a' sir sötét ölében, légy vezérsugár felettem ha eltévesztem útaim.—

Tizenkettődik ének.

A' nap vérfelhők közt jött az égre 's komoran zugott a' szellő végig a' bérzi lombokon, mintha minden őt siratta volna, a' bujdosó nemzet nagy halottját.

Eltemettük őt egy csermely mellé, néhány kupreszt ültetvén sirjára, vértjét tettük párnájaul, melly az ég csecsemőjét e' föld porai közt ringatja, a' dicsőség útain.

Ékességül hült poraira nem tevénk mi földi drágaságot, drága kincs csillámlék rajta egy nemzet bánatkönyében.

A' gyászünnepelet nem zengem, fáj nekem rá is gondolnom.

A' temetést tor követte, mint szokása nemzetünknek, hol a' hunytról beszélgettünk, 's bus halotti énekekben zengé dalnokainknak ajka az elhunytak dicsőségét.

Fájt nekem a' hős halála, nem birtam keserveimmel, a' világot felforgattam volna hogy viharzó keblem csillapuljon.

Ingerülve volt a' nép is mélyen verző bánatától, 's hogy Arnulf csatára hiva Simion ellen segédül, mint bősült vad úgy rohantunk örvendvén a' harczdühének, meg is érté szörnyüen a' bolgárnép 's kevély királya szívünk elkeseredését.

Dózsa Daniel.

Jegyzés. Sokan megütkezendek hogy Álmos hálálát Etelközbe teszem. Turóczy Erdélybe mondja Álmos halálát, Anonymus meg a' magyarföldön is emlékszik róla, mások 's jelesen, a' csaknem egykoru Constantin vezérségét is tagadják, 's Etelközbe a' Chazarok vértjén felemelt Árpádot mondják első vezérnek; én legjobbnak láttam a' 3 véleményből huzni e' negyediket; mert ha Álmos még élt volna, nem volt mért Etelközben Árpádot vezérnek választani.

Pesti Levelek.

VII. Levél.

Nyárutó 25én 1844.

Tegnap az itteni vakok intézete növendékeinek nyilvános próbatételén voltam.— Sor-som megedzé keblemet, és én hivém, hogy az életben többé nem sirok. De barátom, vannak pillanatok, mellyben a' férfinak is könnyezni kelletik, mellyben a' szerencsétlenség látása sebesebben ragadja 's lágyítja meg a' szívet, hogy sem időt kaphatna a' férfias lélek, az omló könnyek elnyomására. 'S a' könnyek ilyenkor a' férfiu arczát is úgy diszítik valamint a' szende nő arczkellemeit még inkább nevelik, sokasítják.

A' vizsgálat a' megyei nagy teremben volt; temérdek hallgatók előtt. A' minden jóért buzgó 's nyomort enyhítő hölgyek tisztelt koszoruja meghaladta a' férfiakét.— 15 pontba volt foglalva az előforduló tárgyak rendje, n. m. 1. Üdvözlés. 2. Hittudomány. 3. Magyar nyelvtan. 4. Olvasás magyar- és német

nyelven. 5. Német nyelvtan. 6. Természet-történeti tudomány és műtan. 7. Természet és egészségtan. 8. Írás, nyomtatás és próba irományok előmutatása. 9. Számvetés fejből és jegyekkel. 10. Földleírás 's honi történet. 11. Kézművek gyakorlata és előmutatása. 12. Hangászat elméletre 's néhány zene darab előadása. 13. Jutalom-osztása. — Fiu volt 22. leány 6. Egy elővezetett vak, világtalan sorukat busan festő versben foglalt tiszta magyar beszéde nyitá meg a' vizsgálatot — mire a' mindkét nemből álló vakok vallásos melodiájú szivreható dallama következett, — az erre lett mély csendet; csak hulló könnyeink potyogása zavará. Azután kezdődtek a' kérdések: mindenből olly pontosan, értelmesen feleltek, hogy bámulással alig lehetett kísérni. Meglepő volt az olvasás-, írás-, nyomtatás-, varrás- és fonásbeli jártasságuk; — olvasások csupa tapintással esik — számukra a' könyvek úgy vannak nyomtatva, hogy a' betű alakja a' papíron átnyomódik, 's ők a' soron ujjukat vizsik; 's a' tapintás által elébb a' betűt, azután a' szótagot és szót megismervén kimondják. — Van saját naptárunk is illy alakban nyomva: miből a' kérdett napokat megkeresték 'sat. — Igen meglepő volt, írás és nyomtatás alatt a' Kölcsey himnuszának elénekélése; mialatt ismét és ismét sirt a' megilletődött közönség. A' kézművek gyakorlata alatt, ismét énekeltek, zongora és phisharmonica kíséretében. Egyik kosárt kötöttszalmából, másik fűzfa vesszőből; harmadik széklet font, negyedik harisnyát (strimfli) urkolt; egyik leány vart, a' másik font; mindenik valamit csinált, 's az alatt mind énekeltek. — Azt hittem hirtelen, hogy egy csendes házi körben vagyok, hol egy jó gazda és neje fiai 's cselédi között munkálódva élvezi a' házi boldogság örömet. A' hangászat és zenészeti mutatványait kitoró tapssal fogadtuk; igen jelesen működtek zongorán és fuvolán. Végül jutalmak osztattak azon kegyes jóltévők adományiból, kik nem feledik hivatásukat, 's kiket az ég az emberiség védelmére, 's az illy elhagyatottak oltalmára soká éltessen. Vajha hazánkban is az illy szerencsétlenek számára egy illy intézet keletkeznék, mellynek szellemt napja, ezen örökös testi sötétségre kárhoztattnak sivatag éjjelét földeritené! Te pedig barátom, ha egyebet nem tehetsz, ne vond meg filléredet egy ilyen szerencsétlentől! —

VIII. Levél.

Pest, september 24-kén 1844.

Még mielőtt Pestet elhagynám, jelen soraimat indítom hozzád. Lant és kard, nemzeti védelem alatt, honi ipar gyártotta nemzeti szalaggal öszvekötvé, leszen tartalma ezen utó levelemnek. Lásd előbb is a' lantot.

Budapesti lapokból olvashattad, hogy a' Budán állomásozó granátosok közül néhány lelkesebbek összeálltak volt: „Lant és kard“ czim alatt költői műveket kiadandók. De fájdalom! semmi sem lett belőle; és pedig azért, hogy felsőbb katonai parancs nem engedte, hogy az efféle egyesületi eszmék lábra kapjanak ő nálok.

Kivánjunk azért egy szebb derűt a' lantos keblek méltatlan borujára, 's lássuk a' Nemzeti színházban a' lantot. —

A' nemzeti színpadon — mióta Elszler Fanni magát kiszellőztette, több jeles európai híri művészek fordultak meg, így: Ronconi, a' párisi olasz dalszínház tagja, jeles, — és neje, félközépszerű művészetökkel mulattatták az operabarátokat.

Utánok jött Dal' Occa Schoberlechner asszony, viszont volt híres énekes művésznő és nevendéke La Roche Amalia, egy meglehetősen jó husba indult kisasszony, amaz mint mondám volt, ez, ha isten is úgy akarja, még lehet, híres énekesek. Nekem ezek fölléptökben a' tetszett, hogy Schoberlechner asszony olaszul, a' magyar dalművészek magyarul énekeltek; mert így a' magyarul nem tudó haut-volée nagyobb részének, 's az olaszul nem tudó magyar közönségnek is elég tevődött, az igazság középeni eltalálásával. A' magyar hon fővárosában mennek e' félék.

A' napokban pedig báró Hellenbach utazó zenetársulata némelly tagjai, hol solo, hol en compagnie, voltak szerencsések föllépni. Ezen föllépésből azt tanultam meg, hogy a' magyar színház zenekara közt is vannak olyanok, mint azon híresztelt társulat tagjai; tehát szerencsés utat kívánhatunk nekik Jéruzsálem felé.

Schodelné asszonyt is bevették már; vagy más szókkal, a' színházhoz rendesen szerződött tag. — Az ostrom 's békealkudozások hosszabban folytak, mint a' Tenger bevétele, de azért vér egy oldalon sem folyt; megeshetik,

hogy néhány üveg champagnei igen; de hol az eredmény olly országos, ott: praetor talia minima non curat.

A' dramai személyzet masculinuma jól áll; hanema a' faemininum gyöngéledik. — A' kedvelt Lendvainé még mind nélkülözve van; de rövid időn fellépend, mert Rudnón járt, a' derék Hubenaynéval, kit a' „Rudnói csuda“ 8 nap mulva canonizált, — fájdmára minden jóknak, 's kárára nemzeti szinpadunknak. — Egyéb nincs mit írjak a' színház mult nyári saisonjáról; mert hogy némelly pesti lapszerkesztőnéknek, ez vagy amaz reperto-irra került darab ollykor nem tetszvé, ezért mindjárt férjeikkel korholó cikket iratnak, az nem tartozik ide. —

Isten hozzádot mondva tehát a' lantnak, sétáljunk ki a' történet-dús Rákosmezőre, hol „régí dicsőségünk“ nagyszerű zöld takaróját „szaguldó paripák vasszegü körmei“ hasogatják; hová:

„Pest Budáról sok nép kijár

„S alig érti nyelvünket már“

mint a' behorpadt sirhantu Kisfaludi Károly bús szántója kesergé; és hol hadi zaj és kárma háborgatja jelenben a' hallgatag élet egy forma csendjét; vagy röviden, hol most 10 ezer katona táboroz a' szokott katonai gyakorlatok végett.

Mellyik ezerednek van egyenes, vagy görbe kardja, kovás vagy kapszlis puskája, azt mellőzöm, csak röviden az egésznek fekvését, 's napi foglalkozását említem meg.

Az egész tábor két fősátor-sort képez, hátmegett egyes sátrók, konyhák-pálinkás, boros, és más ét-árus bódékkal bélelve. Minden zászlóaljnak saját színére festett rudacskák jelölik határát; lobogóik magas póznákon uszván az idő lenge vagy durva fuvalmaiban. A' tábor közepén van két nagy lobogó, az egésznek közép pontját jelelők. Az ezredek őrhelye, 's zenekara, az ezred homlokán áll; hol egyszersmind van az ezred zászlója 'sat. 'sat. A' sátor-utczák hossza tart mintegy órai sétát, végeiket a' lovas ezredek szegélyzik.

A' hivatalos gyakorlatok délelőtt tartatnak; a' nem hivatalosok délután. A' hivatalosok különféle hadi fordulatok osztályonként és egészben. — A' nem hivatalosok alatt értem: az evést, ivást, tánczot, éneket, játékot, káromkodást, a' mint azt a' katonai kedély rögtönözi. — De vegyük szorosabban szemlére a'

délután. Ha a' fáradt vitéz főtt burgonyás ételét megette, ha nincs kötelességbe: vagy alunni vagy a' csapszékbe megyen, hol a' megszely bort megiván, kinjában vagy elkáromkodja magát, vagy bus pipaszónál dalolni kezd, vagy tánczba vegyül. — Az egészen nagyszerű zaj és zsibaj hullámzik át. Itt egy zenekar polkát — ott a' más Strauss és Lanner féle keringőket, — tova a' harmadik operai darabokat, 's a' Jézus tudja a' negyedik, ötödik miket játszik, mert csak szélpostán értesülhetni, a' sok zenekar működéséről. —

Itt nyalka uracsok lovagolnak; amott zsebvagók sunnyognak; emitt hintós dámák nézdelnek, 's nézettetnek; amott gyalogos kéj hölgyek sétálnak, és sétáltatnak. — Wüerschli-sek, cigárosok, gyufások, puttonosok, kofák, szalámisok 'sat. egymást érve kiáltozzák áruikat. — Itt egy pipát cserél; a' más zsebkendőt, a' harmadik napot lop 'sat.

Továbbá, vén tábornokok karjain fiatal hölgyek; fiatal katonákén, kiszolgált markotányosnék csüngenek 'sat. Egy helyt puskát tisztitnak, más helyt lovat vakarnak. Itt frakkot poroznak; tova közvitézt botoznak és így tovább. — Itt a' holnapi parancsokat írják, 's osztaták, mellyekkel lovas segédek jobbra balra repülnek. Így megy ez barátom egész délután.

Hanem mindezek között leginkább tetszett nekem a' főherczeg Estei ezred toborzó kara. A' testestől lelkestől magyar ezred saját költségén öltöztette fel a' toborzókat és azok zenekarát. — A' zenészek formaruhája: zöld atilla ezüst készüllettel: megyszin nadrág ugyan ezüsttel; fekete kalpag egy szál sastollal, és görbe csinos kard veres kötővel. A' tánczosok csak magyar nadrágban, és térdig hulló ujjú fejez ingben, fekete nyakkendővel, 's kis csinos kalpagban voltak.

Ezek minden délután az ezredes sátra elött tánczoltak a' gyepen; természetesen magyart. Temérdek néző gyűrűzte körül őket; a' legnoblesebb dámák órákat ültek ott, kik az ezredes, és ezredi tisztnek magyar szivességgel látott vendégeik voltak. — A' tánczrendet mindég egy kapitány mondta ki; melly ném ritkán ez, vagy ama dáma kívánságára történt. — Kör közepén állott a' főtánczos ki mindig papirról mondta előre és csinálta a' tánczrészleteket. Én részemről csak nem estvig örvendtettem ezen meglepő, 's a' nagyszerű idegenben belészótt nemzeti sujtásnak. —

A' magyar granátosok között is láttam tánczot, de nem olly szabályszerűleg mint ezeknél — ők inkább csak nemzeti dalok dallásával fejezték ki harczias örömrésztüket. — Mind ezeknek estve 9. órakor az elsütött nagy álgyszó véget vetett. — És ennyi röviden mit a' tábori mintaéletből néked írhaték. —

Hagyva a' tábori zajt is, lássuk, hogy mig a' mezőn a' harcz-élet zsbaja hullámzik, az alatt a' béke nemtője benn min töré gondülte fejét. Ma barátom minden ügybarát az ipar egyleti teremben hivatalos volt. A' honi iparvédegylet ügyébeni tanácskozásra. — A' leendő országos védegylet pozsonbóli megbizottja Kossuth Lajos ur lelkes beszéddel nyitá meg a' gyűlést, előadá megbiztatása okát, a' jelen gyűlés és leendő védegylet célját. A' szabályok pontjai felolvastattak, hogy kinek hozzá adni vagy elvenni valója van, szólhaszon hozzá. — A' véd-egylet Pozsonban alakuland meg, de főfészke Pesten a' hazaszívében leendő, honnan a' két magyarhonra, 's a' kapcsoló részekre, szétlüktenendi a' nemzettestet élető véret.

Itt most helyben aláírási iverk osztattak ki, az országszerte szóló aláírási iverk a' megalkulás után küldetnek szét. —

A' védegylet szabályai közt az első pont kivonatban ennyiből áll:

Minden aláíró becsület szavára kötelezi magát, — 's házanépét is — hogy hat évek alatt csupán csak belföldi gyártmányokkal, terményekkel, iparcikkkel sat. fedezi szükségét, és minden külföldit, — gyógyszereket könyveket kivéve, — nélkülöz. — Azonban ezen pont lehet általános, vagy csak némely cikkre alkalmazott. — Így például, a' ki akar 3 pengő forintot rossz francia pezsgőt inni, midőn 4 váltó forintot jó honit kaphat, ezt magának kikötheti; vagy ki Angliába akar menni drága pénzért agárért, midőn honi agarat ingyen is kaphat, ezt is kikötheti, 's így tovább. —

Az indítvány igen lelkesen fogadtatott. Az aláírási iverk mind elkapattak; melly jelenet erősíti azon hitemet, hogy az emelt szó nem leendő kiáltó a' pusztában, és hogy ezen egylet kiszámíthatlan haszonnal fog hatni a' hon 's nemzetiségünk felvirágoztatására. Adja hazánk nemtője, hogy mentől hamarabb áradjon szét ezen egylet üdve a' hon sivatagjaira!

Aláírási iverk megyénkbe is küldetnek. Légy hű cortesvezér barátom, mert itt most igazán a' közjóért corteskedendel, sőt ha lehet a' hölgyek között üsd fel a' cortes-lobogót, tölök sokat remélhetni ez ügyben; azért tüzesen fogd a' kebel ostromát, hogy nyerd meg a' nemzetiségnek annak szende birtokosát. —

És most ezennel baráti soraimat bezárom. Első levelemben tett ígéretemet, 's adott szavam, némelly tárgyakról, szóval váltandom bé; mert tudd meg hogy pár nap mulva indulandó vagyok, polgári pályám megkezdendő. Mig tehát baráti jobbotat szoríthatnám, isten veled.

Gedő.

A' Bájital.

Francia beszély.

Az 182... ki nyár egyik sötét és esős éjszakáján egy ifju katonatiszt, a' Bordeauxban őrizeten fekvő 92-dik ezredből, esztelenségét átkozva jött ki kávéházból, mert minden vagyonát elveszté, 's különben is igen szegény vala. Mély hallgatásba merülten ment keresztül a' Lormond-negyed egyik legmagánosabb utcáján, midőn hirtelen kiáltást vett észre. Egy erőszakkal feltört ajtón kiugrott személy esett mindjárt lábai elébe. A' sötétség olly vastag vala, hogy csak hallgatózva tudhatá meg a' rendkívüli történetet. De, észrevevén az ismeretlen üldözők a' katonatiszt lépteit, megállottak az ajtóban; tovább menni nem merészeltek.

Ő állva maradt és hallgatott; a' férfiak lassan szóltak egymáshoz. Lieven — e' volt neve a' hadnagynak — úgy gondolkodék, hogy segítségére kellene lenni a' földön fekvő személynek, bárha az egész jelenet előtte annyira kedvetlen alakban történt is. A' sötétség mellett valahogy meglátta, hogy csak ünggel van fedezve, — és hosszuzilált hajáról pedig éppen nőnek gondolta. De ezen fölfedezés neki nem tetszett, annyival inkább, mert egészen tudtán kívül feküdt előtte a' szerencsétlen nő, 's ezt segélytelen nem hagyhatta el. Kész lett tehát az emberiség parancsolta kötevény teljesítésére 's nem hagyá el magára, minden segítség nélkül.

Ámbár látta lelkében előre a' kaland némelly kedvetlen következményeit, például, a' rendőr-tiszt előtti megjelenést más nap, tár-

sai hitvány elménezkedéseit, és a' hirlapok gunyos szavait e' történet felől 'stb. „Valahol leteszem egy házajtóba,“ gondolá magában, „aztán. csöngetek — 's magam hirtelen elillanok.“ Éppen tervét szándékozott végrehajtani, midőn meghallá, hogy a' szerencsétlen spanyol nyelven kezd panaszkodni; fájdalom! ő egy szót sem értett spanyolul — és ebből történt az, hogy a' nő beszédén benne legszebb regényes eszmék keletkeztek. A' rendőrök és a' részegektől megsértett nő eltűntek szemei elől, gondolatai ritka szerelmi kaland helyévé lőnek.

Lieven fölemelé a' nőt, 's vigasztaló szavakat igyekezett hozzá szólani. „De, hát hárút?“ gondolá. E' kételkedés ismét eszének adott nagyobb erőt — és elfeledé a' regényes eszméket. Egy ház küszöbére leakarta tenni, de ellentállottak. „Tovább!“ mondá ő idegen hang-kiejtéssel.

„Férfjétől fél-e ön?“ kérdé Lieven.

„Ah! férjemet a' legtisztelőre-meltyőbb 's engem imádott embert én elhagytam, egy kedvenczemért, ki most legnagyobb kegyetlenséggel taszit el magától.

E' szavakra Lieven elfeledte újra a' rendőr biztost, 's az éji kaland kedvelten következményét.

„Megloptak, uram,“ folytatá Leonora néhány percz múlva, még is, mint veszem észre, egy kis gyémántos gyűrűm megmaradt. Tan helyet kapok valami vendéglőben, hanem Sennor, én az egész ház gunyja leszek, mert megkell önnek vallanom, egy üng teszi egész öltözetem. Ha időm lenne, lábaihoz borulnék, az emberiség nevében kérve, vinne valami szobába, 's egy nőtől vásárolna bármi rossz öltönyt számomra. „Legyek csak egyszer felöltözve“ folytatá bátrabban, „akkor elvihet vendéglőbe is, hol nem leendek többé kénytelen egy nemes férfiú fáradságát igényleni, 's hol majd kérni fogom önt, hogy hagyjon el sorsomra bizni magamat? Mind ezt rossz francziáson előadva Lievenre nagy benyomást tett. „Asszonyság,“ viszonzá ő, „szívesen megteszek mindent, mit ön kíván. Mindkettőnkre fűdolog, hogy magunkat meg ne fogassuk. Nevem Lieven, hadnagy vagyok a' 96-dik ezredben, 's ha katona őrcsapattal találkozandunk, melly nem ezredembeli, úgy mi a' legközlebbi őrhelyre vitetünk.... és reggel már

ön és én, asszonyom, az egész Bordeaux beszed-tárgya vagyunk.“

Lieven úgy érzett mint Leonora, kinek kezét nyujtván, az mélyen sohajtott. „A' gyalázattól irtózás jó jel“ gondolta Lieven. Legyen szíves ön felső kabatom fölvenni, folytatá nagyobb hanggal, önt lakomba viszem.“

„Ó ég! Sennor!“

„Becsület-szavamra mondom, gyertyát nem gyujtok. Egyedül hagyom szobám birtokában, és csak reggel fogok megjelenni. És ennek így kell megesni: mert hat óraker eljövend őrmesterem, ki olyan ember, hogy mindaddig kopogtat, míg neki ajtót nyitnak. Egyébaránt becsületes emberrel lesz ügye.... „Igen kedves!“ mondá Lieven magában.

Szobája ajtóját fölnyitotta; az ismeretlen szinte elbukott, mivel a' lépcső első fokát nem találta. Lieven igen halkán szólt hozzá; a' nő is úgy felelt.

„Ugyanszép dolog, gyanus személyt huroczolni házamba!“ kiáltott a' meglehetősszép-ségű házi gazdasszony ajtóját kinyitva és egy kis lámpával kivilágítva. Lieven az ismeretlen felé fordult hirtelen — 's egy csoda-szép alakot pillantván meg a' lámpát elfűtta. „Hallgasson asszonyom, vagy holnap korán elfogok kölözni. Tíz frankkal tartozom önnek — ha senkinek sem szól. Asszony! a' nő az őrnagy neje, és én rögtön távozom.“ E' közben Lieven nagyon fölindulva a' harmadik emeletre szobája ajtajához ért. „Csak itt bé, asszonyom, szólt az ingben levő nőhez,“ csak itt bé. Óram mellett van gyujtó eszköz. Meggyujtván a' gyertyát, zárja bé az ajtót belőlről. Önnel úgy bánok mint testvéremmel; nappal előtt meg nem jövök; akkor pedig elhozom az öltönyöket. — „Jézus Mária!“ kiáltott föl a' szép spanyol nő.

Midőn Lieven más nap az ajtót kopogtatta, halálig volt szerelmes. Hogy pedig őrmestere ne alkalmatlankodjék, türelmesen várta alatt 's vele ügyét egy szomszéd kávéházban végezte.

Azonban szobát is bérlett az ismeretlen számára a' szomszédban; maga vitte el az öltönyöket egy álarcczal együtt. „Így arczát egyszer sem fogom látni — ha ön kívánja“ mondá az ajtón kívül.

-R-R-Z-

(Folyt. követc.)